

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 1 5 1 A 1 0 3 1 1

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. feladatlap

Nem művészi szöveg elemzése

2015. június 1., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz két értékelőlap is mellékelve van.

A nem művészi szöveget tartalmazó perforált lapot a jelölt ki is tépheti.

SAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELŐLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi!

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon és az értékelőlapon!

A feladatlap 22 feladatot tartalmaz, és összesen 60 pont érhető el. A feladatlapban a feladatok mellett feltüntettük a lehetséges pontszámot is.

A megoldásokat írja olvashatóan, a nyelvtani és a helyesírási szabályoknak megfelelően, írott betűvel az erre kijelölt helyre! Csak golyóstollat vagy töltőtollat használhat. A feleletválasztós feladatoknál – ha a feladat utasítása nem kívánja másképp – csak egy betűjelet karikázzon be! Az esetleges rossz megoldást húzza át, majd válaszát írja le újra! Az olvashatatlan megoldásokat és a zavaros javításokat 0 ponttal értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 4 üres.

Melléklet az 1. feladatlaphoz

Nyolclábúak birodalma

1. A Nat Geo Wild legújabb filmje

A pókok a Föld legsikeresebb állatai közé tartoznak: a legmagasabb hegycsúcsoktól a legmélyebb barlangokig bolygónk szinte valamennyi szegletét meghódították maguknak, évmilliók evolúciójának köszönhetően a szárazföldön, a levegőben, sőt még a vízben is otthon vannak.

Tudta, hogy egyes pókok felfalják feleslegessé vált hálójukat? És sejti, hogy – sok esetben – miért a legijesztőbb külsejű pókok a legártalmatlanabbak? Többek közt ezekre az izgalmas kérdésekre is választ ad a látványos film, mely egy olyan – több mint 40 000 fajt magába foglaló – állatcsoportot mutat be, melynek képviselői a „ragadozás” és az „építészet” kategóriában is jó eséllyel indulnának egy fajok közötti globális versenyben.

A Nyolclábúak birodalma felvételein többek közt láthatunk repülő pókokat, valamint olyanokat is, amelyek negyvenszer magasabbra ugranak saját testméretüknél, és olyan külön fajok is, melyek áldozatukat leköpve vadásznak, vagy víz alatti életmódra specializálódtak.

2. Kell-e félnünk a pókoktól?

Ezek a kis állatok az ízeltlábúak osztályába tartoznak. Szőrös testükkel és hosszú lábaikkal félelmet, de egyben csodálatot is ébresztenek az emberekben.

Szinte mindegyik pók mérgező. A 80 000 faj közül csupán 25 hordoz magában olyan mérget, ami az emberre is veszélyes. A legtöbb pók arra használja a mérget, hogy elkábítsa vagy megölje prédáját. A két legismertebb mérges pók az Egyesült Államokban a fekete özvegy és a barna hegedűpók. Az elmúlt húsz évben azonban bizonyítottan egyik fajta sem okozott halált.

A nőstények (pl. a fekete özvegy) néha megeszik a párjukat, akár a párzás alatt vagy után. Egyes pókok más pókokra vadásznak, mégpedig úgy, hogy kifejlesztenek bizonyos módszereket, amivel meg tudják fogni még a hálójá közepében levő pókot is.

Elképesztő faj a csupaspók is, a zsákmánya megtámadásának szempontjából számít érdekesnek. Egyfajta sprayt fúj ki magából, amiben ragasztóanyag és mérge van. Ez a keverék egy helyben tartja a prédát, lehetővé téve a lassú pók számára, hogy közel menjen, és rámérje halálos csípését.

3. Nyolclábú mérnökök

A tölgyestorzpók és az aknászpók gondosan kidolgozott föld alatti csapdát épít. A tölgyestorzpók hálójából csőszerűséget épít a földbe, amelynek mindkét fele zárva van. A cső felső fele kissé kiáll a földből, és amikor egy rovar rátéved, a pók megszúrja a hálón keresztül, majd lehúzza a csőbe. Miután elfogyasztotta, a keletkezett rést megjavítja. Az aknászpók egy hálóval bélelt vermet ás, amelynek a tetején egy ajtó van, amit a pók nyit ki. Amikor egy rovar túl közel merészkedik, beleesik, az ajtó bezárul, így az apró ragadozó nyugodtan bekebelezheti áldozatát.

4.

A magyar néphiedelem szerint, ha pók ereszkedik az emberre, vendége jön, vagy pénz áll a házához. A hajadon ágya fölött leereszkedő pók a menyasszonyi fátylat szötte, tehát a leány még abban az évben férjhez megy.

Álmunkban pókot látni jó szerencsét jelent, minél nagyobb a pók, annál nagyobb szerencsénk lesz. Ha falon mászó pókot látunk álmunkban, akkor a legkedvesebb kívánságunk fog teljesülni, ha hálóját szövő pókot látunk, akkor kemény munkával érjük el vagyunk gyarapodását.

A reggel hálóját szövő pók látványa szerencsét hoz. Egy új barátal ismerkedik meg az, aki pókhálóba gabalyodik, s látogatót kap az, aki bejárati ajtaján pókhálót talál. Pókra lelni reggel bánatot, délben izgalmat, este kárt jelez. Gazdag lesz az, akihez nyáron és ősszel pókháló ragad.

Ha a pókok elrejtőznek, rossz idő várható, ha előjönnek, jó idő lesz. Ha sok pókháló van ősszel, a tavasz meleg lesz. Ha télen a pókok aktívan szövik hálójukat, akkor legalább tíz napig hidegre lehet számítani, ha viszont lustálkodnak, olvadás lesz.

(A hirmagazin.sulinet.hu és a www.haziallat.hu nyomán)

Üres oldal

Figyelmesen olvassa el a mellékelt szöveget, majd oldja meg az alábbi feladatokat!

1. Egészítse ki a táblázatot a mellékelt szöveg részeinek típusára vonatkozóan!

Rész	Szövegtípus
	filmismertetés
3. rész	

(2 pont)

2. Melyik állítás igaz a mellékelt szöveg címére vonatkozóan? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

- A Nem kelti fel az olvasó figyelmét.
- B Független a szöveg tartalmától.
- C Szókapcsolatszerű.
- D Mondatszerű.

(1 pont)

3. Válaszoljon az alábbi kérdésekre!

Mi a szöveg 2. részének elsődleges célja?

Melyik honlapon jelenhetett meg a 2. és a 3. rész szövege?

(2 pont)

4. Adjon címet a 4. résznek!

(1 pont)

5. Mit jelenthet a címben szereplő *birodalom* kifejezés? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

- A Egy nagy kiterjedésű állam.
- B Élőlények sajátos világa.
- C Hely, ahol korlátlanul lehet élni és cselekedni.
- D Egy filmbeli helyszín.

(1 pont)

6. A pókok különböző módszerekkel ügyesen elbánnak a zsákmányukkal. Írjon ki a szövegből két ilyen módszert!

(2 pont)

7. Igazak (I) vagy hamisak (H) a szövegre vonatkozó állítások? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

A néphiedelem szerint a pókhálóhoz a szegénység fogalma társul. I H

Bolygónkon nincs olyan hely, ahol ne élneek pókok. I H

Az emberre nézve minden pók mérgező. I H

A fekete özvegy az ízeltlábúak csoportjába tartozik. I H

A tölgyestorzpók csőszerű szájával öli meg a hálójába ragadt rovar. I H

(5 pont)

8. Hány pókfajt nevez meg a szöveg? Karikázza be a megfelelő betűjelet!

A öt

B tizenöt

C huszonöt

(1 pont)

9. Értelmezze a 4. rész segítségével az alábbi szerkezeteket!

pénz áll a házához (1. bekezdés) _____

pókra lel (3. bekezdés) _____

(2 pont)

10. Írja ki a megadott részekből azt a szót vagy szó szerkezetet, amely a *pók* szót helyettesíti!

1. rész 3. bekezdés: _____

2. rész 1. bekezdés: _____

3. rész: _____

(3 pont)

11. Értelmezze a *hajadon* szót az alábbi mondat segítségével!

A hajadon ágya fölött szövi hálóját a pók.

Írjon egy mondatot a *hajadon* szó másik jelentésével!

(2 pont)

12. Bontsa szóelemekre az alábbi szót!

T – szótő, K – képző, J – jel, R – rag

m é r n ö k ö k r ő l

(2 pont)

13. Írja ki az alábbi mondat igéit a táblázat megfelelő rubrikájába, majd alkossa meg az utasításnak megfelelő párját!

A legtöbb pók arra használja a mérgeét, hogy elkábítsa prédáját.

Igék	Kijelentő módú	Felszólító módú
Első		
Második		

(4 pont)

14. Írjon ki a 13. feladat példamondatából egy tárgyas és egy jelzős szó szerkezetet!

Szó szerkezet	Példa
Tárgyas	
Jelzős	

(2 pont)

15. Egészítse ki értelemszerűen az alábbi mondatot!

Az 1. rész 1. bekezdésében _____ melléknév szerepel, mind _____ fokban fordul elő.

(2 pont)

16. A szöveg ismeretében fejezze be a mondatot!

Télen a pókok aktívan szövik hálójukat, ezért _____.

Azt mondják, ha délben pókkal találkozol, _____.

(2 pont)

17. Melyik hangtörvényt ismeri fel az alábbi szavakban? Írja a vonalra a helyes válasz betűjelét!

_____ menjen	1	írásban jelöletlen teljes hasonulás
_____ mindkét	2	írásban jelölt teljes hasonulás
_____ arra	3	zöngéesség szerinti részleges hasonulás
	4	kiesés
	5	összeolvadás

(3 pont)

18. Sorolja betűrendbe az alábbi szavakat!

A szó B szövé C sok D spray E számít F sejtelem

1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____ 6. _____

(2 pont)

19. Alakítsa át az állító mondatot tagadó mondattá, a tagadót állítóvá!

A film bemutatja a pókok életét.

A pókok nem ugranak magasabbra saját testméretüknél.

(2 pont)

20. Alakítsa át az összetett mondatot egyszerűvé, az egyszerűt összetetté!

Új barátal ismerkedik meg az az ember, aki pókhálóba gabalyodik.

Keményen dolgozva érjük el vagyonunk gyarapodását.

(3 pont)

21. Javítsa ki a szöveg helyesírási hibáit!

Néhány álatfaj sikeresen alkalmazkodott a városi élethez. A házak közöt sokféle rágcsáló madár és rovar talált otthonra.

(4 pont)

Üres oldal

Üres oldal

Üres oldal